

DATUM	3 juli 2018	NUMMER PS	
AFDELING	LFO	COMMISSIE	RGW
STELLER	Wilma Timmers	DOORKIESNUMMER	030 - 2583525
DOCUMENTNUMMER	81D4A70A	PORTEFEUILLEHOUDER	Maasdam-Hoevers

---

**Titel** : Landbouwvisie Provincie Utrecht 2018

---

### Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 4
Toelichting	pag. 5
Bijlage(n):	concept Landbouwvisie

---

Aan Provinciale Staten,

### Inleiding

De huidige Landbouwvisie van de provincie Utrecht dateert uit 2011. Hierin zijn ambities voor 2025 benoemd, maar diverse trends en ontwikkelingen zowel binnen de landbouw, als op maatschappelijk en economisch vlak, vragen om een nieuwe visie. De landbouwsector is van belang voor de provincie Utrecht. De landbouw zorgt niet alleen voor de voedselvoorziening, maar speelt ook een grote rol in de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied (beleefbaar, open en groen landelijk gebied). Maar liefst 50% van het grondgebied van de provincie Utrecht is landbouwgrond. De maatschappelijke uitdagingen waar de sector voor staat hebben voor een deel betrekking op de het landelijk gebied zelf. Zo neemt leegstand van agrarische bebouwing naar verwachting fors toe, moet de bodemdaling in de veenweidegebieden worden afgeremd en is het noodzakelijk de biodiversiteit in het buitengebied te versterken. Hierin speelt de landbouw een cruciale rol. Daarnaast kan de landbouw van grote waarde zijn bij de oplossing van vraagstukken die verder gaan dan het landelijk gebied. Denk aan het klimaat, gezondheid en de behoefte aan een circulaire samenleving. Dat de sector deze bijdragen alleen kan leveren op basis van een rendabele bedrijfsvoering, is evident. Om in te kunnen spelen op en bij te kunnen dragen aan een integrale aanpak van deze opgaven en kansen hebben wij deze Landbouwvisie opgesteld. Naast een gewenst toekomstbeeld schetsen wij ook de rol van de provincie en het belang van een lerend proces in samenwerking met betrokkenen.

### *Voorgeschiedenis*

De vigerende Landbouwvisie is vastgesteld in 2011.

De Startnotitie Landbouwvisie is besproken in de commissie RGW d.d. 15 mei 2017. De stakeholders zijn via een participatief proces geraadpleegd en u bent via meerdere themabijeenkomsten en gebiedsbijeenkomsten nauw betrokken bij de totstandkoming van deze Landbouwvisie.

### *Essentie / samenvatting*

Aan u wordt voorgesteld om de Landbouwvisie vast te stellen. De Landbouwvisie schetst een toekomstbeeld voor de Utrechtse landbouw voor 2050. De provincie Utrecht streeft naar een economisch rendabele, circulaire, natuurinclusieve en klimaatneutrale landbouw, die maatschappelijk gewaardeerd wordt en nauw verbonden is

met 'stad en consument'. Dit toekomstbeeld wordt uitgewerkt naar doelen en een aanpak voor de onderwerpen: Verbinding stad-land, Gezondheid, Ruimtelijk beleid en landbouwstructuur, Vrijkomende Agrarische bebouwing, Circulaire veehouderij, Duurzame landbouw met natuur, Water, Klimaat en energie en Bodemdaling. In een lerend proces, samen met de sector, andere overheden en maatschappelijke organisaties, wil de provincie toewerken naar dit toekomstbeeld. Gebiedsgericht werken en ruimte voor maatwerk en experimenteeruimte zijn daarbij essentieel.

#### *Meetbaar / beoogd beleidseffect*

De Landbouwvisie dient als richtingwijzer in het transitieproces naar een vitale, duurzame landbouw waarin de provincie samen met alle betrokken partijen mee werkt om kansen te verzilveren en dilemma's te overbruggen. De Landbouwvisie zal als bouwsteen dienen bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie voor de provincie Utrecht en zal nu al doorwerking krijgen naar provinciale programma's (waaronder AVP). Met deze Landbouwvisie wordt invulling gegeven aan motie 100 (Mogelijkheden van de Menukaart – gluren bij de burens) en motie 108 (Transitie naar biologische veehouderij).

#### *Wettelijke grondslag*

n.v.t.

#### **Financiële consequenties**

Om direct na vaststelling van de Landbouwvisie van start te kunnen gaan met vervolgstappen is in de Voorjaarsnota voor 2018 een budget van € 175.000 opgenomen en is in de Kadernota 2018 voor de periode 2019-2021 extra budget van resp. € 275.000, € 325.000 en € 150.000 opgenomen.

De middelen worden ingezet voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (opbouw en ondersteuning van VAB-loket), stimuleren Natuurinclusieve landbouw (uitvoering actieplan Duurzame Landbouw met Natuur), stimuleren Circulaire Veehouderij, versterken Stad-Land relaties en versterking Project Energieneutrale landbouw. Als deze middelen niet beschikbaar komen, betekent dit een vertraging in de uitvoering van bovenstaande acties.

De overige acties die voortvloeien uit de Landbouwvisie worden bekostigd uit bestaande middelen. In totaal is voor de periode 2018 t/m 2021 €4,9 miljoen geprogrammeerd voor doelen van de Landbouwvisie. Dit sluit aan bij de Doelenboom: '2.6. Duurzame landbouw bevorderen'. Hiervan zijn €3,1 miljoen AVP-middelen die via POP3 worden besteed. Deze zijn geprogrammeerd voor 2018 en 2019. De resterende POP3-middelen voor 2020 (€3,0 miljoen) zullen waarschijnlijk in het volgende Meerjarenprogramma AVP worden geprogrammeerd. Koppeling met POP3 betekent dat het te besteden bedrag meer dan verdubbelt door cofinanciering van andere overheden en de EU. Hoeveel Europese cofinanciering na 2020 beschikbaar is, is afhankelijk van de afspraken die gemaakt worden voor het nieuwe GLB 2021-2027.

#### **Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid**

Om het gewenste toekomstbeeld voor de landbouw te kunnen realiseren is een transitie in de landbouw nodig. "Business as usual" met enkele technische verbeteringen volstaat op den duur niet. De keuze voor het sluiten van kringlopen, een natuurinclusieve landbouw, vermindering van milieueffecten van veehouderij en minimalisering van gezondheidsrisico's zou kunnen betekenen dat er op termijn voor de niet-grondgebonden veehouderij maar beperkt plaats zal zijn in Utrecht.

Om klimaatdoelen te halen zullen alle zeilen moeten worden bijgezet. Zeker in de veenweidegebieden zal dit tot aanpassing van de landbouw of zelfs alternatieven voor een agrarische bedrijfsvoering leiden. Ook de optie van zonnevelden op landbouwgrond zal pregnant aan de orde komen.

Wet- en regelgeving kunnen in de weg staan bij het zoeken naar een meer circulaire, natuurinclusieve en klimaatneutrale agrarische bedrijfsvoering die ook nog economisch rendabel moet zijn.

Deze Landbouwvisie kan geen blauwdruk zijn, met te plannen afrekenbare resultaten. Het vormt de (door)start van een lerend proces, waarin de provincie met de betrokken partijen samen gaat werken aan het bereiken van het toekomstbeeld. Dit lerend proces vraagt een andere manier van werken van zowel de stakeholders als de provincie.

#### **Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven**

De sturende rol van de provincie op het landbouwbeleid is relatief beperkt. Onze sturing ligt vooral in het ruimtelijke spoor. Ook moeten we beseffen dat de landbouwondernemers voor veel thema's zelf bepalen of en zo ja, hoe ze die gaan oppakken. De rol die bij uitstek voor de provincie is weggelegd, is een faciliterende en stimulerende rol. Tegen deze achtergrond zien wij geen alternatieven die wezenlijk meer resultaat zullen bewerkstelligen.

#### **Effecten op duurzaamheid**

Met de Landbouwvisie streven wij een verdere transitie naar een vitale, duurzame landbouw na. Met duurzame landbouw wordt bedoeld: een landbouw die zowel in ecologisch, economisch als sociaal opzicht toekomstbestendig is.

Voorgesteld wordt de Landbouwvisie provincie Utrecht vast te stellen.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

## Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen 24 september 2018;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 3 juli 2018, domein Leefomgeving, nummer 81D4A70A ;

Gelezen;

De Landbouwvisie Provincie Utrecht 2018;

Overwegende;

- Dat de landbouwsector voor de provincie Utrecht van belang is voor een duurzame voedselvoorziening en een grote rol speelt in de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied;
- Dat de landbouwsector een bijdrage kan leveren aan integrale oplossingen voor de maatschappelijke opgaven op het gebied van klimaat en energie, biodiversiteit, bodem, water en landschap en op het gebied van leefbaarheid en gezondheid, vragen om een transitie naar een vitale, duurzame landbouw;
- Dat de provincie wil samenwerken met de landbouwsector zelf, mede-overheden, kennisinstellingen, ketenpartijen en het maatschappelijk veld aan het perspectief van een economisch rendabele, klimaatneutrale, circulaire en natuurinclusieve landbouw in de provincie Utrecht;

Gelet op;

- De Startnotitie Landbouwvisie Provincie Utrecht die is besproken in de Commissievergadering RGW van 15 mei 2017;
- Motie 100 (Mogelijkheden van de Menukaart – gluren bij de burens) die tijdens de Statenvergadering van 12 december 2016 is aanvaard, waarin GS zijn verzocht om zich in de aanloop naar de Omgevingsvisie:
  - Zich te oriënteren op het instrument Menukaart
  - Na te gaan of dit instrument ook voor de provincie Utrecht relevant kan zijn
  - De Staten daarover te zijner tijd, doch uiterlijk bij de eerste versie van de Omgevingsvisie, te informeren;
- Motie 108 (Transitie naar biologische veehouderij) die tijdens de Statenvergadering van 12 december 2016 is ingetrokken onder de toezegging dat biologische landbouw een plaats krijgt in de landbouwvisie, en waarin GS zijn verzocht om:
  - Concrete doelen te formuleren en een plan van aanpak op te stellen om de biologische landbouw te stimuleren
  - Voorafgaand aan de behandeling van de voorjaarsnota inzicht te verschaffen in het plan van aanpak, inclusief de bijbehorende begroting.

Besluiten:

De Landbouwvisie Provincie Utrecht 2018 vast te stellen.

Voorzitter,

Griffier,

## **Toelichting**

### **1. Wettelijke grondslag**

Artikel 158 Provinciewet.

### **2. Beoogd effect**

De Landbouwvisie dient als richtingwijzer in het transitieproces naar een vitale, duurzame landbouw waarin de provincie samen met alle betrokken partijen mee werkt om kansen te verzilveren en dilemma's te overbruggen. De Landbouwvisie zal als bouwsteen dienen bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie voor de provincie Utrecht en zal nu al doorwerking krijgen naar provinciale programma's (waaronder AVP). Met deze Landbouwvisie wordt invulling gegeven aan motie 100 (Mogelijkheden van de Menukaart – gluren bij de burens) en motie 108 (Transitie naar biologische veehouderij).

### **3. Effecten op duurzaamheid**

Met de Landbouwvisie streven wij een verdere transitie naar een vitale, duurzame landbouw na. Met duurzame landbouw wordt bedoeld: een landbouw die zowel in ecologisch, economisch als sociaal opzicht toekomstbestendig is.

### **4. Argumenten**

De transitie naar een vitale, duurzame landbouw levert een bijdrage aan integrale oplossingen voor maatschappelijke opgaven voor klimaat, energie, water, bodem, biodiversiteit en landschap. De aanpak van de Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) wordt met deze Landbouwvisie bekrachtigd. Dit zijn onderwerpen die hoog op de provinciale agenda staan.

Het landelijk vast te stellen Klimaatakkoord, afspraken in het kader van het Interbestuurlijk Programma IBP, onderdeel Vitaal Platteland en de mogelijke regiodeals Groene Hart en FoodValley bieden grote kansen voor een voortvarende aanpak en uitvoering van de Landbouwvisie.

### **5. Kanttekeningen**

Deze Landbouwvisie kan geen blauwdruk zijn, met te plannen afrekenbare resultaten. Het vormt de (door)start van een lerend proces, waarin de provincie met de betrokken partijen samen gaat werken aan het bereiken van het toekomstbeeld. Dit lerend proces vraagt een andere manier van werken van zowel de stakeholders als de provincie. Hierbij moeten we ons realiseren dat de sturende rol op het landbouwbeleid van de provincie relatief beperkt is. Onze sturing ligt vooral in het ruimtelijke spoor. Ook moeten we beseffen dat de landbouwondernemers voor veel thema's zelf bepalen of en hoe ze die gaan oppakken. De rol die bij uitstek voor de provincie is weggelegd is een faciliterende en stimulerende rol.

Om het gewenste toekomstbeeld voor de landbouw echt te kunnen realiseren is een transitie in de landbouw nodig. "Business as usual" met enkele technische verbeteringen volstaat op den duur niet. De keuze voor het sluiten van kringlopen, een natuurinclusieve landbouw, vermindering van milieueffecten van veehouderij en minimalisering van gezondheidsrisico's zou kunnen betekenen dat er op termijn voor de niet-grondgebonden veehouderij maar beperkt plaats zal zijn in Utrecht.

Om klimaatdoelen te halen zullen alle zeilen moeten worden bijgezet. Zeker in de veenweidegebieden zal dit tot aanpassing van de landbouw of zelfs alternatieven voor een agrarische bedrijfsvoering leiden. Ook de optie van zonnevelden op landbouwgrond zal pregnant aan de orde komen.

Wet- en regelgeving kan in de weg staan bij het zoeken naar een meer circulaire, natuurinclusieve en klimaatneutrale agrarische bedrijfsvoering die ook nog economisch rendabel moet zijn.

Dit alles kan betekenen dat er op enig moment in de uitwerking keuzes gemaakt zullen moeten worden die gevoelig liggen bij de politiek en de sector.

## **6. Financiën**

Om direct na vaststelling van de Landbouwwisie van start te kunnen gaan met vervolgstappen is in de Voorjaarsnota voor 2018 een budget van € 175.000 opgenomen en is in de Kadernota 2018 voor de periode 2019-2021 extra budget van resp. € 275.000, € 325.000 en € 150.000 opgenomen.

De middelen worden ingezet voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (opbouw en ondersteuning van VAB-loket), stimuleren Natuurinclusieve landbouw (uitvoering actieplan Duurzame Landbouw met Natuur), stimuleren Circulaire Veehouderij, versterken Stad-Land relaties en versterking Project Energieneutrale landbouw. Als deze middelen niet beschikbaar komen, betekent dit een vertraging in de uitvoering van bovenstaande acties.

De overige acties die voortvloeien uit de Landbouwwisie worden bekostigd uit bestaande middelen. In totaal is voor de periode 2018 t/m 2021 €4,9 miljoen geprogrammeerd voor doelen van de Landbouwwisie. Dit sluit aan bij de Doelenboom: '2.6. Duurzame landbouw bevorderen'. Hiervan zijn €3,1 miljoen AVP-middelen die via POP3 worden besteed. Deze zijn geprogrammeerd voor 2018 en 2019. De resterende POP3-middelen voor 2020 (€3,0 miljoen) zullen waarschijnlijk in het volgende Meerjarenprogramma AVP worden geprogrammeerd. Koppeling met POP3 betekent dat het te besteden bedrag meer dan verdubbelt door cofinanciering van andere overheden en de EU. Hoeveel Europese cofinanciering na 2020 beschikbaar is, is afhankelijk van de afspraken die gemaakt worden voor het nieuwe GLB 2021-2027.

## **7. Realisatie**

Uitvoering van de Landbouwwisie gebeurt op vele fronten en langs verschillende lijnen. GS stellen een samenwerkingsagenda op waarin op hoofdlijnen geschetst wordt hoe de provincie samen met de betrokken partijen de benodigde stappen voor realisatie zullen zetten.

## **8. Juridisch**

Geen opmerkingen.

## **9. Europa**

Geen opmerkingen.

## **10. Communicatie**

De vastgestelde versie van de Landbouwwisie wordt gepubliceerd op de website van de provincie Utrecht. Over besluitvorming in de Staten wordt actief gecommuniceerd via een persbericht en via de provinciale website.

## **11. Bijlagen**

Landbouwwisie Provincie Utrecht 2018

**Artikelsgewijze toelichting**

n.v.t.